

Hudi časi bi nastopili za Čehe in Slovence, ako bi se te nemške nakane uresničile.

Nadejamo se pa, da se to ne zgodi. Poljaki so dobri politiki in bodo kmalu spoznali, da bi tudi zanje stališče ne bilo ugodno poleg take nemške skupine in da bi zlasti v narodno-gospodarskem oziru ne mogli tekmovati z nemško skupino, da bi njih stanje postalo jednako žalostno, kakor je sedanje stanje Hrvatov. Pa tudi šleskih bratov ne bodo Poljaki marali prepustiti nemškemu žrelu.

Zaupanje pa imamo tudi v višje kroge, da se upro takim nemškim težnjam. V vsem nemško-narodnem programu se niti z besedico ne omenja Avstrija. To pač dovolj jasno kaže, da je tej stranki nemštvo vse, Avstrija pa nič. Po mnenji Nemcev je obstanek naše države opravičen le tako dolgo, dokler to zahtevajo nemške koristi. Nemci bi le gledali, da nemško polovico hitro pripravijo za Nemčijo. Ker so nameni tako jasni, se upro gotovo tisti krogi, katerim je za obstanek našega cesarstva prva skrb.

Sedaj ko so Nemci pokazali tako svoje prave namene, je pa treba, da se avstrijski Slovani tudi pripravijo na odločen odpor. Pred vsem je treba, da se pri njih sedaj slovanska vzajemnost obistini tudi v dejanji. Poravnajo naj hitro mej seboj svoje prepire in se postavijo v bran proti skupnemu sovražniku, proti sovražniku naše države, ljubljene Avstrije, ki mora biti in ostati zavetišče za vse narode.

Politični pregled.

Državni zbor bode razpuščen, to je novost, s katero se pečajo sedaj vsi avstrijski listi. Najprej jo je objavil „Linzer Volksblatt“ v nekem dopisu z Dunaja. Vlada si namreč ne upa dobiti trdne večine v sedanjem državnem zboru in bode zato poskusila z novimi volitvami. Nam se prav verjetno ne zdi, da bi se zbor v resnici razpustil, kajti grof Taaffe ne more pričakovati, da bi z novimi volitvami dobil večino. V zbor bi prišlo le še več skrajnih elementov, s katerimi bode še težje vladati. Pomenljivo je pa, da je v nemško-liberalni stranki novica o razpustu državnega zbora vzbudila velik strah, dočim so jo druge stranke z upom in veseljem pozdravile. Liberalci se boje, da bodo mnogo zgubili, druge stranke se pa nadejajo, da pridobe.

Tirolski deželni zbor je zaključil svoje zborovanje. Italijanski poslanci so tudi letošnjega zasedanja v večini niso udeleževali. Zbor je sklenil tudi zakon o obdačenji zapuščin v prid šolskega zaklada. Sicer je pa zborovanje bilo le malo zanimivo.

Bosna in Hercegovina. — Zadnji čas se po listih zopet bolj razpravlja vprašanje, kako naj se uredi državnopravne razmere Bosne in Hercegovine. Hrvatje žele, da se zedinijo Bosna, Hercegovina in Dalmacija s Hrvaško in Slavonijo in se tej deželni skupini da jednako stališče, kakor ga ima Ogerska. Ogri so proti zedinjenju Bosne in Hercegovine s Hrvaško iz zahtevajo, da se za Bosno in Hercegovino imenuje poseben ban ter se ti dve deželi spravite v jednako razmerje k Ogerski, kakor je sedaj Hrvaška. Ogri bi radi tudi iz Bosne vlekli lepe dohodke, kakor jih sedaj vlečejo iz Hrvaške. Nekateri dunajski listi zahtevajo, da se Bosna in Hercegovina zjedinita s Cislajtanijo, ker je ta največ žrtvovala za prisvojenje teh dežel. Po poročilu nekega goriškega lista, se pa

kmalu zedinijo Dalmacija, Bosna in Hercegovina in bode razmerje te skupine k skupni državi podobno razmerju Alzacije in Lotaringije k nemškemu cesarstvu. S tako uredbo bi pa niti Dalmatinci ne bili zadovoljni.

Reforma ogerske gospodske zbornice. — Na Ogerskem se je začela od liberalne strani huda agitacija za reformo gospodske zbornice, to pa jedino zaradi tega, ker se boje, da se bode gospodska zbornica ustavljala proticerkvenim reformam sedanje vlade. Liberalci zahtevajo, da bi se gospodska zbornica volila in sicer naj bi jo volili občinski zastopi. Več občinskih in komitatskih zastopov se je že izreklo za tako reformo. Od konservativne strani se pa ugovarja, da voljena višja zbornica pač ugaja republiki, ne pa monarhiji. Tudi bi bilo to omejenje pravice krone, ki sedaj v gospodsko zbornico imenuje mnogo članov. Mi seveda nismo za to, da bi se zbornica reformovala baš zaradi tega, da ne bi ovirala sedanje liberalne politike. Strinjamo se pa vendar nikakor ne z ogersko konservativno stranko. Po našem mnenju bi voljena zbornica imela več veljave. Skušnja nas uči, da sedanje gospodske zbornice niso kos svoji nalogi. Celo tako resni politiki kakor je Gladstone že premišlujejo, da se reformujejo ali pa odpravijo.

Bolgarija. — Minole dni vršila se je v Trnovu obravnavo proti metropolitu Klemenu, ki je povodom posvetovanja o premembi ustave hujskal proti knezu in narod pozivljaj k vstaji, v dosmrtno prognanstvo. Metropolit Klemen, velik nasprotnik sedanjega bolgarskega zistema in voditelj tega, moral bode torej zapustiti Bolgarijo. Rusija izgubi ž njim dobrega zaveznika v Bolgariji, istotako tudi pravoslavna cerkev vrlega zaščitnika. Po novejših poročilih se bode baje obsodba znižala na internovanje v tistem samostanu, kjer je bil metropolit za časa preiskave zaprt. — Te dni vršile so se po novi ustavi volitve v skupščino. Vseh poslancev je bilo voliti 162. Izvoljenih je bilo 9 opozicijonalcev, ostali so pa privrženci Stambolova. Dasi je opozicija priborila le 9 mandatov, je vendar častno za njo z ozirom na kratko dobo, katero obstoji. Ustanovila se je namreč še le pred kratkim časom, a se giblje prav dobro in ima tudi svoje glasilo. Program opozicije je nasprotovanje Stambolovu in njegovemu vladanju.

Srbija. — Preiskovalni odsek skupščine izvršuje prav natančno, če ne prestrogo, svoje delo. Zaslišujejo se razne priče. Dne 2. t. m. bi bil moral odsek že skupščini poročati o svojem delu, a tega ni storil, ker ni imel še vsega končanega, temveč je prosil za daljši rok. — Vladi sami in tudi kralju ni bilo nič po volji, da so se bivši ministri tožili in govori se prav zelo, da bo kralj v slučajih, da skupščina ministre obsodi, iste pomilostil.

Francija. — Volitve za francosko zbornico so razpisane na dan 20. avgusta. ožje volitve pa na dan 3. septembra. Voliti je v vsem 575 poslancev. Vseh kandidatov postavile so razne stranke do 2000. Volilne agitacije so se pričele že povsod. Republikanske stranke boječe se, da so s panamsko afero prišle pri ljudstvu ob zaupanje, so se združile. Vidi se pa sedaj pri volilnih shodih, da panamska afera ni odvzela zaupanja republikancem. Njih zmagaja je gotova. Posebno je republikanska vlada pridobila veliko na ugledu pri ljudstvu, ker se ji je posrečilo ravno sedaj sijamsko vlado prisiliti, da je vsprejela njen ultimatum, po čemur je francosko ljudstvo spoznalo, da sedanja republikanska vlada zna varovati francoske koristi.

Anglija. — Minoli teden vzprejela je dolenja zbornica irsko homerulo. Zadnje seje bile so prav burne. Dne 26. avgusta pride homerula pred gosposko zbornico, ki bo isto najbrže zavrgla. Gladstone bode na to apeloval na volilce, ki se bodo gotovo ugodno za liberalno stranko Gladstonejevo izjavili, na kar se bode potem homerula tudi v gosposki zbornici vsprejela. — Angleški premogarji so sklenili štrajk. Dosedaj jih štrajka že pol milijona. Uzrok štrajku je, da so podjetniki znižali delavcem plačo. Vlada je v strahu ter dela razne

priprave, da uduši morebitne izgrde. kajti štrajka tako obsežnega ni videla samo Anglija temveč tudi celi svet še ne.

Sijam v Aziji. — Sijamska vlada je pripravljena spolniti od Francozov stavljeni ultimatum, to je odstopiti jim v oškodnino znaten del svoje zemlje in plačati dva milijona frankov. Dasi je sijamska vlada dala ta povoljen odgovor malo prepozno, ker se je preveč zanašala na Anglijo, zadovoljila je vendar Francijo. Vojna mej Francijo in Sijamom torej izostane, vendar pa Francozi ne zapuste sijamskih obal prej s svojimi ladijami, dokler sijamska vlada svoje dane besede ne spolni. To zadnje pa ne bo šlo tako lahko. Anglija, ki ima tudi nekaj pravic do Sijama, mora privoliti v to, da sijamska vlada odstopi nekaj svojega ozemlja Franciji. Da pa Anglija ne bode kar tebi nič meni nič dala tega dovoljenja, je samo ob sebi umevno. Vršila se bodo torej pogajanja mej Francijo in Anglijo, ki proužročijo prav lahko še kak nov konflikt in privedejo lahko celo do vojne mej Anglijo in Francijo. — Francija je z uspehom, ki ga je dosegla prav zadovoljna, posebno še za to, ker vidi, da je pri celi stvari zadel angleško vlado prav čuten poraz, ker se ni upala Sijamcem dejanski na pomoč priskočiti. — Sijamska vlada je pa ultimatum Francije zato vsprejela, ker se nadeja, da Anglija ne bo pripustila, da bi se Francija polastila sijamskega ozemlja. — Rusija smatra spletke mej Francijo in Sijamom kot lokalno vprašanje in želi, da je smatrajo tudi ostale velevlasti kot tako. Kakor hitro pa bi pomagala katera koli država Sijamu, Rusija priskoči takoj Franciji v pomoč. — V vsem so torej stvari precej zamotane in če se Anglija in Francija ne poravnati, je vojna neizogibna.

Obrtnija.

Vrata iz leta 1638. v Kranji.

(Iz izvestja c. kr. obrtne strokovne šole za lesno industrijo.)

Kranjska dežela nima ravno veliko umetno-obrtnih starin, ki bi bile vredne posebnega spomina. Nekdaj se je pač nahajal mnogi biser te vrste v deželi, a ker ni bilo nikogar doma, ki bi se bil zanimal za take stvari, odnesli so jih razni ljubitelji starin, kupci-starinarji in njih agentje ter raztresli po slovečih zbirkah izven naše domovine.

Osobito lesnih izdelkov dobivamo prilično malo. Največ jih hranijo še naše cerkve in naši samostani, a posvetni domovi so skero brez izjeme ubožni na pričah onih minolih dob, ko je tako lepo cvela umetno-obrtniška produkcija. Morebiti bivajo na gradovih naših plemenitašev tam pa tam še zanimivi ostanki hišne oprave, a ti so občinstvu večinoma nepristopni in torej nepoznani. Meščanske hiše pa, ki so drugod (n. pr. na Nemškem) prave zaloge za proučenje umetnega obrta nekdanjih časov, imajo pri nas le skromen pomen za zgodovino te stroke.

Častno izjemo nahajamo v tem oziru v Kranji. Hiša števil. 2. na Glavnem trgu hrani še vrlo lepe ostanke renesanske dobe iz leta 1638. Bogat lesen, najbrže mecesnov strop in dvojne zanimljivih vrat je sijajen dokaz, da je tudi naša domovina na umetno-obrtniškem polju nekdanj častno in vspešno tekmovala s sosednimi deželami.

Imenovana hiša, sedaj last gospice Mar. Ogrinčeve, zgrajena je v velikih merah. Prostorna veža, široke stop-

njice, prostorne in visoke sobe, razsežne kleti in sploh vse razmere pričajo, da je bila že od pričetka namenjena bogati in mogočni rodbini. Ustna kronika tudi trdi, da so v tej hiši stanovali nekdanji kranjski mejni grofje, ki so rezidirali v Kranji. Zgodovinski viri nam o tem ničesar ne povedo; celo to je dvomljivo, če so mejni grofje sploh kdaj stalno bivali v Kranji. A tudi sedanja zgradba je dokaj mlajša, kakor navedena zgodovinska doba. Oni deli hiše, ki so ohranjeni še v prvotni obliki, pričajo, da je zidana za propada gotskega sloga. Vežna vrata z zavih-njenim lokom (zavihnjeni lok, geschweiffter Spitzbogen, tudi oslovski hrbet, Eselsrücken imenovan), nizki vežni obok s slepimi mrežami in še nekateri drugi deli kažejo na rečeno dobo. Pozneje so hišo predelovali na razne načine. Nad hišna vrata so naredili okoren kamenit balkon, v drugem nadstropju pa okrog srednjega okna kamenite okvire. Leta 1811. je drugo nadstropje pogorelo in tedaj so bili uničeni njegovi lepi leseni stropi in vsa vrata. Ogenj se je že prijemal stropov prvega nadstropja, a vendar so ga še pogasili pravočasno in s tem rešili ono sobo, ki je sedaj edini ostanek nekdanje krasne hišne oprave.

Dotična soba ima dvojne različnih vrat in bogat lesen strop. Vrata so iz orehovega lesa, ki se soseben na stranskih lizenah odlikuje z lepimi žilami. Intarzije so javorjeve na orehovom ali pa orehove na javorjevem dnu. Zeló lični so tudi železni okovi. Na vratih je vdelana letnica 1638. Mojstrovega imena nisem zasledil nikjer. Delo je v obče dobro ohranjeno, le intarzije so po nekod izpadle; žal, da so dotična mesta povsem brezokusno in primitivno popravljena. Večkratna prevlaka z lakom in firnežem je močno zalila ornamente in profile. Gotovo bi bilo jako hvaležno delo, ko bi se odpravila ta skorja in vrata popravila v duhu in smislu njih izumitelja.

Obe vrati s stropom vred so natančno prerisali učenci IV. letnika pod vodstvom g. E. Cigoja, ki je tudi sliko narisal na kamen. Strop in ostala vrata objavi prihodnje leto izvestje.

Obrtnijske raznoterosti.

Parnoelektrična lokomotiva. Francoski inženir Demerliac je izumil lokomotivo, katero gonita ob jednem par in elektrika. S to lokomotivo je dosegel hitrost 150 kilometrov v jedni uri.

Stavbeni kamni iz stekla. Amerikanci steklo za marsikaj rabijo, kar se nam v Evropi zdi jako čudno. Tako delajo mej drugim tudi kolesa za železniške vagone od stekla. Zadnji čas so pa začeli delati tudi stavbeno kamenje iz stekla. V Čikagu so že več hiš sezidali iz takega gradiva. Namesto posteklene opeke jeli so rabiti opeko iz stekla. Taki opeki ne škoduje vlaga in mraz. Da pa opeka ni pretežka, narejajo jo po sredi otlo. Posebno zdrave pa hiše iz takih opek niso, ker zrak njih sten ne prešine. Zračno kroženje skozi stene pa jako pospešuje zdravje, kakor so pokazale skušnje.

Poraba platine. Udeleženi krogi se že boje, da bode jelo primanjkovati platine, ker se je vedno več porabi. Posbno gre veliko platine, odkar so se vpeljale električne žareče svee-